

Aanbiedingsbrief bij het initiatiefvoorstel 'Noord-Holland aan het werk'

ONTVANGEN

Haarlem, maandag 24 februari 2014

25 FEB 2014

Geachte leden van Provinciale Staten van Noord-Holland,

De Statenfractie van de PvdA Noord-Holland biedt u bij deze haar initiatiefvoorstel 'Noord-Holland aan het werk' aan.

De PvdA zet zich in voor iedereen aan het werk – of het nu op gemeentelijk, landelijk, Europees of provinciaal niveau is. In tijden waarin de inwoners van Noord-Holland fors geraakt worden door de crisis en jongeren en ouderen ondanks opleiding en ervaring massaal werkloos thuiszitten, vindt de PvdA Noord-Holland dat we de verantwoordelijkheid hebben om naar praktische en werkbare oplossingen te zoeken.

Hoewel arbeidsmarktbeleid niet een van de kerntaken is van de provincie, kan de provincie vanuit haar rol als aanjager van de regionale economie wel sturen op initiatieven die Noord-Holland aan het werk gaat helpen. De verantwoordelijkheid van de provincie eindigt als het aan de PvdA ligt niet bij het aantrekken van bedrijven en het zorgen voor een goed vestigingsklimaat. De PvdA vindt dat de provincie nog meer de regie kan pakken en het goede voorbeeld kan geven als het om regionale arbeidsproblematiek gaat.

Dit kan bijvoorbeeld door een visie te formuleren op huidige mismatch tussen het arbeidsaanbod en de aanwezige beroepsbevolking in onze provincie. Een absoluut tekort aan banen is er niet, maar toch zitten veel Noord-Hollanders werkloos thuis. Wat de PvdA betreft is het de provincie bij uitstek die aanbod en vraag op regionaal niveau beter op elkaar aan zou kunnen laten sluiten.

Ook als het gaat om zwakkeren op de arbeidsmarkt kan de provincie nog veel meer een voortrekkersrol vervullen. In 2012 besloot Provinciale Staten op initiatief van de PvdA, SP, GroenLinks en de VVD om een onderzoek te starten naar Social Return. Nu, twee jaar later, loopt er weliswaar een pilot maar is Social Return nog steeds niet geïmplementeerd. De PvdA vindt dat de provincie hiermee niet het goede voorbeeld geeft en komt daarom in dit initiatiefvoorstel met een voorstel om Social Return op korte termijn ook echt in te voeren.

Dit zijn slechts twee van de zeven initiatieven die u in dit voorstel aantreft. We hopen dat deze initiatieven voor zowel Provinciale als Gedeputeerde Staten als inspiratie en aansporing zullen fungeren bij het zoeken naar verdere impulsen voor de Noord-Hollandse economie.

Hoogachtend,

Adnan Tekin

Attiya Gamri

Mark Versteeg

Initiatiefvoorstel 'Noord-Holland aan het werk'

In te dienen door A. Tekin, A. Gamri en M. Versteeg op maandag 24 februari 2014 te Haarlem.

Aanleiding voor dit initiatiefvoorstel

De PvdA zet zich in voor iedereen aan het werk – of het nu op gemeentelijk, landelijk, Europees of provinciaal niveau is. In tijden waarin de inwoners van Noord-Holland fors geraakt worden door de crisis en jongeren en ouderen ondanks opleiding en ervaring massaal werkloos thuiszitten, vindt de PvdA Noord-Holland dat we de verantwoordelijkheid hebben om naar praktische en werkbare oplossingen te zoeken. Hoewel arbeidsmarktbeleid niet een van de kerntaken is van de provincie, kan de provincie vanuit haar rol als aanjager van de regionale economie wel sturen op initiatieven die Noord-Holland aan het werk gaat helpen.

Dagelijks vallen er in de krant en in het nieuws verontrustende berichten te lezen over de werkgelegenheid in Nederland. Noord-Holland vormt daarop helaas geen uitzondering – ook in onze provincie is de economische laagconjunctuur voelbaar en stijgt de werkloosheid. De afgelopen Statenperiode heeft de PvdA een aantal initiatieven genomen om alle Noord-Hollanders, ondanks de economische omstandigheden, een kans te bieden op de arbeidsmarkt.

Zo heeft de PvdA samen met de SP, GroenLinks en de VVD in 2012 het initiatief genomen om Social Return te gaan invoeren in de provincie Noord-Holland. Op voorstel van de PvdA wordt er momenteel twee miljoen euro geïnvesteerd door de provincie in een 200-banenplan voor jongeren, en ook werden in 2013 verschillende organisaties financieel ondersteund die jongeren trainingen bieden in werknemersvaardigheden en ze helpen bij het vinden van een stageplek of baan. Tijdens de laatste begrotingsbehandeling in november 2013 heeft de PvdA Gedeputeerde Staten gevraagd om te onderzoeken of de provincie in 2014 kan aansluiten bij de sectorplannen van minister Asscher en om op korte termijn in gesprek te gaan met verbonden partijen (waterschappen, recreatieschappen, etc.) en het MKB om meer stage- en leerwerkplekken te realiseren in onze provincie. Daarnaast hebben de fracties van de VVD en PvdA in 2013 gezamenlijk een initiatiefvoorstel ingediend om verschillende vormen van Publiek Private Samenwerking (PPS) in te voeren in de provincie. Dit met als één van de voornaamste doelen om de taken en financiële risico's bij grote bouwprojecten dusdanig te verdelen dat de bouw in onze provincie een impuls krijgt.

Hoewel bovengenoemde initiatieven stappen in de goede richting zijn, worden hiermee de problemen op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt niet ineens opgelost. Om de belangrijkste knelpunten te kunnen identificeren en daar iets aan te doen, is het allereerst van belang om een goed beeld te hebben van de huidige stand van zaken. Daarom heeft de PvdA Noord-Holland op basis van de meest recente rapporten en gegevens een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste knelpunten op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt.

Naar aanleiding van deze knelpunten doen we in dit initiatiefvoorstel een aantal voorstellen:

- Het actief informeren van Provinciale Staten over wat er wordt besproken in de diverse boards waar de provincie in participeert;
- Onderzoeken of aansluiting bij sectorplan Greenport Noord-Holland Noord mogelijk is;
- Het opnemen van Social Return in alle OV-aanbestedingen vanaf 2014;
- Jongeren zonder VOG of Vgb een tweede kans bieden op een baan of stageplek;
- Een periodieke visie van de provincie op de bovenregionale mismatch;
- Een techniekcampus voor iedere regio in Noord-Holland;
- Eén stagebank voor heel Noord-Holland;
- Onderwijsvouchers voor omscholing van werknemers in de bouw.

Er worden door de provincie al successen behaald als het gaat om het stimuleren van de regionale economie. De komst van Microsoft naar de Kop van Noord-Holland – mede de verdienste van Gedeputeerde Staten – is bijvoorbeeld een belangrijke impuls. Het geplande datacentrum en de investering van twee miljard euro die daarmee gemoeid is levert directe werkgelegenheid op voor bouw- en installatiebedrijven en is daarna goed voor 150 tot 200 vaste banen.

De PvdA vindt dat de provincie, voortbouwend op dergelijke successen, nog meer de regie kan pakken en het goede voorbeeld kan geven als het om regionale arbeidsproblematiek gaat. Met dit initiatiefvoorstel hopen we hier een slag in te maken. We hopen ook dat deze voorstellen voor Gedeputeerde Staten als inspiratie en aansporing zullen fungeren bij het zoeken naar verdere impulsen voor de Noord-Hollandse economie.

1. Knelpunten op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt

Op basis van recente rapporten¹ signaleren wij momenteel vier belangrijke knelpunten op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt:

1.1 'Werk, werk, werk' betekent niet perse 'meer banen, meer banen, meer banen'

Ondanks het stijgende aantal banen in Noord-Holland is er tegelijkertijd sprake van stijgende werkloosheid. Dit lijkt met elkaar in tegenspraak – als er zoveel banen zijn, waarom zijn er dan zoveel Noord-Hollanders werkloos? De belangrijkste oorzaak lijkt een mismatch tussen de in Noord-Holland aanwezige beroepsbevolking en het arbeidsaanbod. 'Werk, werk, werk' betekent in het geval van Noord-Holland niet perse 'meer banen, meer banen, meer banen'. Oplossingen voor de mismatch moeten, meer dan het creëren van werkgelegenheid, gezocht worden in de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, hogere startkwalificaties, mogelijkheden tot omscholing, bestrijden van schooluitval, etc. En als er werkgelegenheid wordt gecreëerd is het van belang om deze ook echt te laten aansluiten op de behoefte in de regio.

1.2 Laag en middelbaar opgeleiden hebben het moeilijk op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt

Voor de laag- en middelbaar opgeleide beroepsbevolking heeft het momenteel moeilijk op de arbeidsmarkt. De werkloosheid onder hoger opgeleiden stijgt eveneens; maar deze groep vindt over het algemeen gemakkelijker werk buiten de regio. Voor laag- en middelbaar opgeleiden ligt dit moeilijker. Voor hen is het in economisch opzicht lastiger om te verhuizen of om dagelijks ver te reizen. Hierdoor is deze groep veel sterker afhankelijk van het regionale arbeidsaanbod.

Binnen de groep laag tot middelbaar opgeleiden hebben jongeren het verreweg het moeilijkst. Van de jeugdwerklozen in Noord-Holland is rond de 80% laag tot middelbaar opgeleid. De klacht vanuit het bedrijfsleven is met name dat startkwalificaties van deze jongeren te laag zijn. MBO-2 voldoet niet langer – MBO-3 is voor veel banen het minimum². Dit geeft ook gelijk aan hoe moeilijk het is voor jongeren *zonder* startkwalificatie om aan de slag te komen.

1.3 De sectoren industrie, techniek en bouw krimpen, maar desondanks is er grote vraag naar 'handen'

Het aantal banen in de sectoren industrie, techniek en bouw krimpt de komende jaren. Een krimpende arbeidsmarkt zorgt ervoor dat jongeren die worden opgeleid voor deze sectoren - met name industrie en techniek - niet of moeilijk aan de slag komen. Dat is een probleem, omdat er rond 2020 wel een grote vervangingsvraag ontstaat doordat veel oudere werknemers in die sectoren dan met pensioen gaan. Dit vooruitzicht zorgt voor de verontrustende geluiden vanuit het bedrijfsleven over een 'gebrek aan handen' wat op komst is.

Al met al verwacht vrijwel iedereen, ondanks het afnemend aantal banen, een aanstaand tekort aan technisch geschoold personeel. De verwachting op de arbeidsmarkt is daarbij wel dat de vraag

¹ CBS Statline kerncijfers beroepsbevolking per provincie, augustus 2013; 'Actualisatie regionale arbeidsmarktcijfers en –prognoses Noord-Holland 2012', SEO, november 2012; 'Verdiepingsonderzoek A&O monitor', I&O research, november 2012; 'Arbeidsmarktregio Noord-Holland Noord 2013', Ecabo; 'Ruimtebehoefte werklocaties Noord-Holland Noord', BCI, augustus 2013; 'Monitor Jeugdwerkloosheid Amsterdam', Dienst O&S, april 2013; 'Actieplan Jeugdwerkgelegenheid 2.0', RPA-NHN, juni 2013

² De regionale arbeidsmarkt voor technici tot 2016, Platform Bètatechniek, 2012

naar geschoolde arbeidskrachten vooral uitgaat naar MBO-3 en hoger. Ondanks de krimpende arbeidsmarkt in deze sectoren is het dus zaak dat jongeren technische opleidingen blijven volgen. Het is daarbij wel van belang dat ze perspectief wordt geboden, in de vorm van stageplaatsen, leerwerkplekken, en uiteindelijk een baan.

1.4 Noord-Holland Zuid doet het minder goed dan Noord-Holland Noord

In de beeldvorming is de Kop van Noord-Holland altijd het 'zorgenkindje' van de provincie. Niet voor niets is er een Regionaal Platform Arbeidsmarkt Noord-Holland Noord, opgericht om de arbeidsmarkt aldaar een impuls te geven, jeugdwerkloosheid aan te pakken etc. In tegenstelling tot wat velen denken doet Noord-Holland Zuid het momenteel in veel opzichten zowel absoluut als relatief gezien minder goed dan Noord-Holland Noord. De (jeugd-)werkloosheid ligt relatief gezien hoger, en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt is er slechter.

Bij het stimuleren van werkgelegenheid moet dus zeker niet alleen gefocust worden op het noorden van onze provincie, maar ook op het zuiden en dan met name de regio rond Amsterdam.

2. Huidige rol provincie op gebied van regionale economie, onderwijs en arbeidsmarkt

Arbeidsmarktbeleid is niet een van de kerntaken van de provincie. De provincie kan, vanuit haar rol als aanjager van de regionale economie, wel sturen op initiatieven die Noord-Hollanders weer aan het werk gaan helpen. De provincie heeft in de afgelopen periode een aantal zaken ondernomen om, binnen haar beperkte mogelijkheden, de effecten van economische crisis op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt enigszins te verzachten.

2.1 Versnellingsacties, Economische Agenda en Arbeidsmarkt- en Onderwijsbeleid

In oktober 2012 heeft Gedeputeerde Staten een pakket aan versnellingsmaatregelen opgesteld om de regionale economie een impuls te geven. In de Economische Agenda 2012-2015 wordt benoemd waar in deze periode op wordt ingezet waar het de regionale economie betreft. Binnen het thema Kenniseconomie & Innovatie wordt bijvoorbeeld ingezet op clustersamenwerking in Noord-Holland Noord, aansluitend op het landelijke topsectorenbeleid (in Noord-Holland Zuid is hierin voorzien door de Amsterdam Economic Board). Per cluster is in 2013 een samenwerkingsvorm georganiseerd (Agriboard/Greenport NHN, Energyboard, HollandHealth, Maritime Campus, Leisureboard). In 2013 is per cluster een ontwikkelingsstrategie of uitvoeringsprogramma vastgesteld waarin elk cluster initiatieven benoemt ter verbetering van de innovatie en concurrentiekracht. Echter hebben leden van Provinciale Staten te weinig zicht op wat er op welk moment besproken wordt in bovengenoemde boards. Dit vindt de PvdA fractie een onwenselijke situatie en verzoekt derhalve GS om de agenda's en de notulen van deze boardvergaderingen actief te agenderen voor de desbetreffende commissies.

Daarnaast is er de agenda Arbeidsmarkt- en Onderwijsbeleid, die gericht is op het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en bedrijfsleven. Daarbij is gekozen voor een focus op techniek. Deze focus op techniek komt niet uit de lucht vallen. Vanuit een aantal sterke regionale clusters in Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid (o.a. Agrofood, duurzame energie, health, ICT, maakindustrie) is grote vraag naar technisch geschoold personeel. Deze vraag wordt in de toekomst naar verwachting groter, terwijl de instroom vanuit technische opleidingen stabiel blijft of daalt. De provincie wil met name overkoepelende vraagstukken of dwarsverbanden tussen de clusters oppakken: daarvan is op dit moment de behoefte aan technisch geschoold personeel het meest urgent³.

2.2 Het provinciale beleid afgezet tegen de huidige uitdagingen op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt

Zoals blijkt uit het bovenstaande spitst het provinciale 'arbeidsmarktbeleid' zich toe op drie zaken: het versnellen van bestaande projecten, het stimuleren van de topsectoren en het verbeteren van de aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt met een focus op techniek.

Op zichzelf is het idee achter versnellingsacties goed: het investeringsniveau wordt op peil gehouden en er wordt werkgelegenheid gecreëerd. Het creëren van werkgelegenheid is echter niet per definitie doeltreffend. Uit diverse rapporten⁴ over de Noord-Hollandse arbeidsmarkt blijkt dat

³ Notitie Uitvoering Arbeidsmarkt- en Onderwijsbeleid, augustus 2013, bijlage bij stukken PS 23 september 2013

⁴ CBS Statline kerncijfers beroepsbevolking per provincie, augustus 2013; 'Actualisatie regionale arbeidsmarkt cijfers en –prognoses Noord-Holland 2012', SEO, november 2012; 'Verdiepingsonderzoek A&O

er in Noord-Holland geen absoluut tekort is aan banen. Er is voornamelijk een gebrek aan banen in bepaalde sectoren (bouw, industrie, techniek), voor bepaalde groepen (met name laag- en middelbaar opgeleide jongeren) en in bepaalde regio's (vooral de regio rond Amsterdam). (Versnellings-) acties zouden in het ideale geval dus vooral daarop gericht zijn. Dit is nu nog onvoldoende het geval.

Het beleid gericht op het verbeteren van de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt bestaat nu voornamelijk uit het faciliteren van overleg tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit is ook nodig om op (middel-)lange termijn tot betere afstemming te komen tussen vraag en aanbod. Er is echter een belangrijke kanttekening te plaatsen bij de overlegstructuren zoals die nu functioneren. De opgerichte boards in Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid richten zich voornamelijk op het topsectorenbeleid. De topsectoren vertegenwoordigen echter maar een beperkt percentage van de totale werkgelegenheid in Noord-Holland. Hoewel de gerichte inzet op een aantal topsectoren in de toekomst hopelijk werkgelegenheid zal opleveren, bieden de boards geen oplossing voor de huidige mismatch op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt.

Waar op korte termijn veel behoefte aan is, is concrete stage- en leerwerkplekken voor jongeren. Hierin wordt alleen voorzien door het 200-banenplan voor jongeren en de Kenniswerkplaats. Aan het 200-banenplan wordt door het college op dit moment nadere invulling gegeven – de Kenniswerkplaats loopt daarentegen sinds 2010 maar is nu nog niet erg succesvol. Aanvullende initiatieven zijn daarom wat de PvdA betreft nodig.

3. Aanvullende initiatieven

Bij de begrotingsbehandeling in Provinciale Staten op 11 november 2013 is het amendement Stads- en Dorpsvernieuwing aangenomen. Dit amendement houdt in dat er in 2014 en 2015 10 miljoen euro beschikbaar komt voor versnellingsacties die 'positieve impulsen waar het economische activiteiten en de daaraan gerelateerde werkgelegenheid betreft'⁵ behelzen. In het kader van dit amendement maakt Gedeputeerde Staten nu een scan van mogelijke (versnellings-)acties, waarbij het gehele college in haar portefeuilles kijkt waar mogelijkheden zitten.

De PvdA zou graag zien dat het college hierbij ook de volgende zaken meeneemt:

3.1 Onderzoek aansluiting bij sectorplannen Greenport Noord-Holland Noord

Op dit moment onderzoekt Gedeputeerde Staten naar aanleiding van de PvdA-motie 'impuls regionale economie / aansluiting sectorplannen', door Provinciale Staten aangenomen op 11 november 2013, welke sectorplannen er binnen de provincie Noord-Holland in ontwikkeling zijn en of de provincie hier mogelijk een bijdrage aan kan leveren, bijvoorbeeld door middel van garantstelling. Het budget uit de eerste tranche is inmiddels vergeven, maar de tweede tranche in 2014 biedt kansen. Om de vaart er in te houden is de PvdA-fractie ook zelf actief op zoek gegaan naar initiatieven waar de provincie zich mogelijk bij kan aansluiten. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de plannen van de AgriTech Campus binnen de Greenport Noord-Holland Noord.

De agrarische sector is een sector die veel kansen biedt voor jongeren – er is veel werkgelegenheid. Er stromen alleen maar weinig nieuwe vakkrachten in. Binnen de Greenport Noord-Holland Noord wil de AgriTech Campus inzetten op een drietal leerwerktrajecten (groenvoorziening, plantenteelt en loonwerk). De doelstelling van de trajecten is dat 45 jongeren duurzaam worden opgeleid, met een baangarantie bij gebleken geschiktheid. Het idee is dat oudere vakkrachten als leermeester gekoppeld gaan worden aan deze opleidingstrajecten. Zo zorgt dit project niet alleen voor de instroom van jongeren, maar ook voor behoud van oudere vakkrachten. Partners zijn o.a. het Clusius College (groene VMBO en MBO opleidingen door heel Noord-Holland), LTO Noord (sectorvertegenwoordiger van 750 bedrijven), AB Vakwerk (arbeidsbemiddelingsbureau) en Herenbos (uitzendbureau gespecialiseerd in de groensector).

De PvdA ziet graag dat bovenstaand initiatief wordt meegenomen in het lopende onderzoek naar mogelijke aansluiting van de provincie bij voorgenomen sectorplannen.

3.2 Social Return bij OV-aanbestedingen vanaf 2014

Op 16 juli 2012 gaf Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten de opdracht om de mogelijkheden voor Social Return in de provincie te onderzoeken. Dit heeft begin 2013 geresulteerd in een onderzoek en de toezegging om een pilot te starten, waarvan de uitkomsten begin 2014 aan PS zullen worden toegezonden.

Ondanks dat de resultaten van deze pilot nog niet bekend zijn loopt de provincie Noord-Holland achter op het gebied van Social Return; zowel ten opzichte van gemeenten als ten opzichte van andere provincies.

⁵ Amendement Stads- en Dorpsvernieuwing, PS 11 november 2013

Een paar voorbeelden: in Hoorn en Alkmaar zijn in 2013 twee succesvolle pilots op het gebied van Social Return afgerond, met als resultaat 106 plaatsingen⁶. De gemeenten Schagen, Hollands Kroon en Den Helder zetten Social Return de afgelopen jaren succesvol in bij het leerlingenvervoer. In Amsterdam is Social Return al jaren een succes, daar is een speciaal projectbureau waar alle expertise op het gebied Social Return gebundeld is. Het projectbureau wordt standaard ingeschakeld bij aanbestedingstrajecten.

Ook andere provincies, waaronder Groningen, Friesland, Overijssel en Gelderland hebben Social Return inmiddels geïmplementeerd⁷. In Overijssel wordt Social Return toegepast bij de aanbesteding van onderhoudscontracten voor provinciale wegen⁸. In Gelderland heeft vervoerder Connexion onlangs nog een prijs gewonnen voor de 'breng cleanteams' en de 'service stewards' die in het kader van Social Return worden ingezet bij het busvervoer⁹.

Gezien de positieve ervaringen in Noord-Hollandse gemeenten en in andere provincies, zou het mooi zijn als de provincie Noord-Holland in 2014, voortbouwend op de resultaten van de pilot, begint met de implementatie van Social Return. Een in het oog springende mogelijkheid daarvoor zijn de drie OV-concessies die de komende twee jaar vernieuwd worden.

In 2014 start de aanbestedingsprocedure voor de OV-concessie Haarlem-IJmond. De planning is dat uiterlijk voor de zomer van 2014 het definitieve Programma van Eisen en alle overige concessiedocumenten worden vastgesteld. Dit is een goede mogelijkheid om Social Return als contractvoorwaarde op te nemen in het Programma van Eisen.

Eind 2014 start de tevens de aanbestedingsprocedure voor de Zuidtangent en begin 2015 start tot slot de aanbestedingsprocedure voor het concessiegebied Noord-Holland Noord. Hierna liggen de contracten met vervoerders in onze provincie weer voor acht jaar vast. Het is dus zaak om nu met de implementatie van Social Return te beginnen. De ervaringen die worden opgedaan bij de concessie Haarlem-IJmond kunnen goed gebruikt worden in de twee navolgende aanbestedingstrajecten.

3.3 Tweede kans op baan, stage of leerwerkplek

In de Stadsregio Amsterdam zijn momenteel ruim 12.000 jongeren werkloos¹⁰. En dat terwijl Amsterdam tussen drie van de grootste regionale werkgevers in heel Noord-Holland in ligt: Schiphol, Tata Steel en de Haven Amsterdam. Veel jongeren komen daar echter niet aan een baan, stage of leerwerkplek. Met name bepaalde groepen jongeren, waaronder voormalige probleemjongeren, raken heel moeilijk aan de slag. Hoe langer deze jongeren geen kansen wordt geboden, hoe moeilijker ze het in hun latere leven krijgen op de arbeidsmarkt. Een gelopen stage of andere aantoonbare werkervaring is steeds vaker nodig om een baan te krijgen.

Voormalige probleemjongeren staan al op 1-0 achterstand in de maatschappij – door ze de mogelijkheid te ontnemen om werkervaring op te doen worden ze nog verder op achterstand gezet. Wat de PvdA betreft verdienen deze jongeren een tweede kans. Daarom wil de PvdA zich

⁶ Cijfers Regionaal Platform Arbeidsmarkt Noord-Holland Noord, oktober 2013

⁷ Social Return bij de provincie Groningen, juni 2012

⁸ Rekenkamerbrief nulmeting social return provincie Overijssel, juli 2013

⁹ <http://www.breng.nl/nieuws/24/prijs-voor-breng-cleanteams-en-service-stewards/3141>

¹⁰ Monitor Jeugdwerkloosheid 2012, O&S Amsterdam

inzetten voor jongeren die niet over een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) of een Verklaring van geen bezwaar (Vgb) beschikken.

Verklaring Omtrent Gedrag

Landelijk worden jaarlijks ruim 1200 jongeren tot 25 jaar uitgesloten van een opleiding, stage, baan of vrijwilligerswerk omdat ze geen VOG krijgen¹¹. Ook in Noord-Holland en dan met name in de Stadsregio is dit een probleem¹². Een VOG is nodig voor vrijwel alle MBO en HBO opleidingen die te maken hebben met orde en veiligheid, onderwijs, zorg en transport, vervoer en logistiek. Een VOG heb je ook nodig om taxichauffeur te worden, schoonmaker of winkelverkoper. En ook voor stages in de administratieve, financiële en communicatiebranche wordt van jongeren steeds vaker een VOG gevraagd.

Jongeren die een VOG geweigerd wordt hebben lang niet altijd zware strafbare feiten begaan. Ook relatief lichte vergrijpen, verdenkingen en – om welke reden dan ook – registraties in de politie- en justitiecomputers kunnen leiden tot het afwijzen van een VOG-aanvraag. Jongeren worden zo niet alleen uitgesloten van werk, maar dreigen hierdoor blijvend uitgesloten te worden van de maatschappij. Geen opleiding of stage betekent immers dat het moeilijk wordt om werk te vinden.

De PvdA Noord-Holland vindt het belangrijk om jongeren die een keer in de fout zijn gegaan een tweede kans te bieden op de stage of baan van hun keuze. Dit is niet alleen in het belang van de jongeren zelf, maar ook van de Noord-Hollandse arbeidsmarkt en samenleving die deze jongeren in de toekomst hard nodig heeft. In 2010 startte de gemeente Rotterdam in samenwerking met het ministerie van Justitie een pilot Verklaring Omtrent Gedrag. Jongeren aan wie de VOG werd geweigerd konden onder strikte voorwaarden alsnog de vereiste verklaring krijgen om tijdens hun opleiding een stage te doorlopen. Werkgevers en onderwijsinstellingen werden hier nauw bij betrokken¹³.

De PvdA verzoekt Gedeputeerde Staten om in overleg te treden met het Ministerie van Justitie, de gemeenten in de Stadsregio en regionale partners in het onderwijs en het bedrijfsleven om te bezien of een dergelijke pilot ook in Noord-Holland tot stand kan komen.

Verklaring van geen bezwaar

Voor jongeren die specifiek op Schiphol willen werken of stagelopen is een VOG niet voldoende. Om een 'Schipholpas' te bemachtigen (een pas waarmee je het beveiligde terrein op mag) moet een Verklaring van geen bezwaar (Vgb) worden aangevraagd bij de AIVD. De Koninklijke Marechaussee moet dan een veiligheidsonderzoek uitvoeren. Tijdens dit onderzoek wordt er niet alleen gekeken naar of de kandidaat een strafblad heeft, maar ook of familie met justitie in aanraking is geweest en of er sprake is geweest van 'leugenachtig of niet integer gedrag'. Zo kan het gebeuren dat een veelbelovende kandidaat niet geen Vgb krijgt omdat zijn neefje een strafblad heeft. In 2012 kwamen landelijk 983 personen niet door de screening; ongeveer de helft hiervan bestond uit personen die op Schiphol wilden werken¹⁴.

Dit is nog niet eens met inbegrip van de jongeren die door het Schipholcollege worden gescreend zodra ze zich aanmelden voor een opleiding. Zonder deze pre-screening zou het aantal afwijzingen

¹¹ Factsheet Verklaring Omtrent Gedrag, Ministerie van Justitie, 2012

¹² 'Jongeren maken Amsterdam', DWI/DMO, 7 juni 2012

¹³ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/persberichten/2010/05/27/pilot-vog-onder-voorwaarden-voor-jongeren-van-start-in-rotterdam.html>

¹⁴ Jaarverslagen AIVD 2011 en 2012

nog hoger liggen. Voor afgewezen kandidaten – hoe veelbelovend ze soms ook zijn – is er momenteel geen enkele mogelijkheid om onder begeleiding toch aan het werk te gaan op Schiphol.

De PvdA wil ook hier graag dat de provincie in overleg treedt met het ministerie van Justitie, Schiphol, het Schipholcollege en de gemeenten rondom Schiphol om te onderzoeken of er een oplossing mogelijk is voor de groep jongeren die niet in aanmerking komt voor een Vgb. Wellicht kan dit in het kader van de pilot die sinds januari 2014 loopt op Schiphol in samenwerking met de provincie en het stadsdeel Amsterdam Nieuw-West. Te denken valt bijvoorbeeld aan een pilot met stages onder begeleiding, of een pilot waarbij deze jongeren worden begeleid naar werk buiten Schiphol.

3.4 Visie op bovenregionale mismatch

Ondanks het stijgende aantal banen in Noord-Holland is er tegelijkertijd sprake van stijgende werkloosheid. Dit lijkt met elkaar in tegenspraak – als er zoveel banen zijn, waarom zijn er dan zoveel mensen werkloos?

De belangrijkste oorzaak is een mismatch tussen de in Noord-Holland aanwezige beroepsbevolking en het arbeidsaanbod. 'Werk, werk, werk' betekent in het geval van Noord-Holland niet perse 'meer banen, meer banen, meer banen'. Oplossingen voor de mismatch moeten, nog meer dan het creëren van werkgelegenheid, gezocht worden in de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, hogere startkwalificaties, mogelijkheden tot omscholing van oudere werknemers en het bestrijden van schooluitval. En als er werkgelegenheid wordt gecreëerd of aangetrokken is het van belang om deze ook echt te laten aansluiten op de behoefte in de regio.

Op dit moment ontbreekt een goede bovenregionale visie op de mismatch in Noord-Holland. Zowel arbeidsmarktinformatie als arbeidsmarktbeleid in Noord-Holland is erg gefragmenteerd. Informatie wordt verzameld door de KvK en het UWV – maar die komen er door landelijke bezuinigingen eigenlijk nauwelijks aan toe. Lokaal ligt het arbeidsmarktbeleid bij gemeenten, maar die richten zich begrijpelijkerwijs vaak alleen op de eigen gemeente. Aanpak van arbeidsmarktproblematiek is soms uitbesteed aan boards en actieplatforms, maar die richten zich vaak voornamelijk op één probleem, één sector of één doelgroep.

De PvdA zou daarom graag zien dat de provincie, in relatie tot haar kerntaak (het bevorderen van de regionale economie) periodiek een visie geeft op de regionale mismatch op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt. In deze visie moet vooral aandacht zijn voor de vraag hoe vraag en aanbod in onze provincie beter op elkaar af kunnen worden gestemd. Uit een dergelijke visie zouden op termijn arbeidsmarktwerkingsplannen voor alle regio's in Noord-Holland kunnen volgen. Die kunnen fungeren als leidraad voor gemeenten en allerlei samenwerkingsverbanden die nu vaak op zichzelf opereren als het om arbeidsmarktbeleid gaat.

3.5 Techniekcampus voor iedere regio in Noord-Holland

De komende jaren wordt een groot tekort aan technisch personeel verwacht in Nederland – ook in Noord-Holland. Het is dus zaak dat jongeren de technische opleidingen blijven volgen en dat ze perspectief wordt geboden, in de vorm van stageplaatsen, leerwerkplekken, en uiteindelijk een baan.

Niet voor niets zet de provincie Noord-Holland specifiek in op de sector techniek. De provincie Noord-Holland zit onder andere in de Techniekraad, een platform waarin het bedrijfsleven en het

onderwijsveld gezamenlijk bespreekt welke initiatieven er nodig zijn ter verbetering van het techniekonderwijs op provinciaal niveau (vmbo, mbo en hbo) en deze initiatieven ook in gang zet.

Daarnaast is de provincie betrokken bij een initiatief in de IJmond van o.a. Tata Steel, Zwart Techniek, de Kamer van Koophandel, gemeente Velsen en het Nova College om een techniekcampus in de IJmond te starten. Naast de techniekcampus in de IJmond zijn er ook techniekcampussen waar de provincie niet bij betrokken is; in Den Helder, Heerhugowaard en Zaandam. De campussen hebben allemaal een sterke verbinding met het bedrijfsleven. Ruim 1500 (mbo-)cursisten worden op de drie locaties opgeleid tot elektromonteur, installateur, metaalbewerker en voor technische beroepen bij de marine en de offshore-industrie. Daarnaast vindt er om-, her- en bijscholing plaats.

Met de Techniekcampus IJmond, die nog gerealiseerd moet worden, zijn de regio's IJmond, Kop van Noord-Holland en de Zaanstreek straks goed toegerust. De PvdA wil graag dat dit ook gaat gelden voor de andere regio's in Noord-Holland, waaronder het Gooi en de regio ten zuiden van Amsterdam. Voor 2016 zou er in iedere regio van Noord-Holland een techniekcampus moeten zijn. Wat de PvdA betreft gaat de provincie hier de komende tijd op inzetten.

3.6 Eén stagebank voor heel Noord-Holland

Er is veel behoefte aan concrete stage- en leerwerkplekken voor jongeren. Naast het feit dat er momenteel niet genoeg mogelijkheden zijn, is een bijkomend probleem dat jongeren vaak niet weten waar zij terecht kunnen als zij op zoek zijn naar een geschikte stage- of leerwerkplek. Dit geldt ook voor onderwijsinstellingen.

Om dit probleem aan te pakken is de PvdA voorstander van één stagebank voor heel Noord-Holland. Hierin moet het gehele aanbod (of in ieder geval het grootste deel) aan stages en leerwerkplekken in onze provincie worden samengebracht. Dit heeft twee voordelen. Ten eerste: als het aanbod centraal beschikbaar komt dan kan er een betere en snellere match gemaakt worden tussen stageaanbieder en stagezoeker. Jongeren en scholen weten immers waar ze moeten zoeken. Ten tweede: door het aanbod te centreren ontstaat er beter zicht op een eventueel tekort aan stages en leerwerkplekken in bepaalde sectoren of regio's. Hier kan de provincie als regionale arbeidsmarktregisseur dan weer op inspringen door met verbonden partijen en/of het bedrijfsleven in gesprek te gaan.

De PvdA verzoekt Gedeputeerde Staten dan ook om in samenwerking met onder andere de Kamer van Koophandel, het MKB (werkgevers) en onderwijsinstellingen het initiatief te nemen om te komen tot één stagebank voor heel Noord-Holland.

3.7 Onderwijsvouchers voor omscholing werknemers in de bouw

Het aantal banen in de bouw is de afgelopen jaren afgenomen, en daalt de komende jaren naar verwachting nog verder. In 2013 zijn er 27.000 voltijdbanen verdwenen in de Nederlandse bouwsector, en in 2014 zullen er nog eens 10.000 voltijdbanen verdwijnen aldus het Economisch Instituut voor de Bouw¹⁵. Bestaande bouwprojecten liggen stil en nieuwe bouwprojecten worden uitgesteld. Veel werknemers in de bouw zitten daarom momenteel werkloos thuis. Voor die groep is goede scholing die kwalificeert voor (ander) werk heel belangrijk om de kansen op arbeidsmarkt te vergroten.

¹⁵ Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid 2014, EIB, januari 2014

In de provincie Gelderland werden, precies om die reden, in 2010 de zogenoemde 'onderwijsvouchers' geïntroduceerd¹⁶. Deze onderwijsvouchers waren bedoeld voor werknemers in de bouw en infra die door de recessie hun baan verloren of dreigden te verliezen. Wanneer werkgevers deze werknemers een steuntje in de rug wilden geven met een cursus of korte opleiding, dan nam de provincie een deel van de scholingskosten voor haar rekening (maximaal 2000 euro per werknemer). Het initiatief was een groot succes: binnen een half jaar was het beschikbare budget op en hadden rond de 500 werknemers van 50 verschillende bedrijven er gebruik van gemaakt¹⁷.

De PvdA wil graag dat de provincie met sociale partners in de bouwsector in gesprek treedt om te onderzoeken of een dergelijke stimuleringsmaatregel ook in Noord-Holland kan worden geïntroduceerd. Dit is een goede mogelijkheid voor de provincie om vakkrachten die het momenteel moeilijk hebben te helpen bij het behoud van werk of bij de overstap naar ander werk. Het lijkt de PvdA goed om te onderzoeken of hier direct een koppeling gemaakt kan worden met de werkgelegenheid die ontstaat door de vestiging van Microsoft in Noord-Holland. Zodra duidelijk is welk soort vacatures daar zullen ontstaan, kunnen werknemers uit de bouw gericht bij- of omgeschoold worden.

¹⁶ <http://www.gelderland.nl/4/Home/Home-Actueel/Nieuws/Nieuwsarchief/2009/2009-4e-kwartaal/Provincie-helpt-bouw-met-vouchers-voor-scholingskosten.html>

¹⁷ <http://www.gelderland.nl/4/Home/Home-Actueel/Nieuws/Nieuwsarchief/2010/2010-3e-kwartaal/Opnieuw-geld-voor-scholing-werknemers-in-de-bouw.html>

4. Besluitvorming

Samenvattend leggen wij het volgende besluit voor:

Provinciale Staten besluit Gedeputeerde Staten te vragen:

1. Om de agenda's en de notulen van de verschillende boardvergaderingen waarin de provincie participeert, actief te agenderen voor de desbetreffende commissies;
2. Om het voorgenomen sectorplan van de AgriTech Campus binnen de Greenport Noord-Holland Noord mee te nemen in het lopende onderzoek naar mogelijke aansluiting van de provincie bij de sectorplannen;
3. Om Social Return als contractvoorwaarde op te nemen in de aanbesteding van de Openbaar Vervoerconcessie Haarlem-IJmond en, afhankelijk van de ervaringen, ook in de aanbesteding van de navolgende Openbaar Vervoerconcessies in de periode 2014-2016;
4. Om te onderzoeken of een pilot gestart kan worden waarbij jongeren die niet in aanmerking komen voor een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) toch onder begeleiding of anderszins stage kunnen lopen in sectoren waar een VOG vereist is, hierbij in overleg te treden met het ministerie van Justitie, de Stadsregio Amsterdam en regionale partners in het onderwijs en het bedrijfsleven en GS ter overweging mee te geven om in een nader te bepalen sector deze pilot te starten;
5. Om in overleg met het ministerie van Justitie, Schiphol, het Luchtvaartcollege Schiphol en de gemeenten rondom Schiphol te onderzoeken, mogelijk in het kader van de pilot die in 2014 start in Amsterdam Nieuw-West, of een proef gestart kan worden gericht op jongeren die op Schiphol willen werken maar niet in aanmerking komen voor een Verklaring van geen bezwaar (Vgb);
6. Om periodiek een visie te formuleren op de aanpak van de bovenregionale mismatch op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt, met hierin specifieke aandacht voor hoe vraag en aanbod beter op elkaar kunnen worden afgestemd, en deze visie voor de eerste keer begin 2015 aan Provinciale Staten voor te leggen;
7. Om binnen het vigerende onderwijs en arbeidsmarktbeleid in te zetten op een techniekcampus voor iedere regio in Noord-Holland;
8. Om in samenwerking met onder andere de Kamer van Koophandel, het MKB (werkgevers) en onderwijsinstellingen het initiatief te nemen om te komen tot één stagebank voor heel Noord-Holland, en Provinciale Staten uiterlijk eind 2014 te informeren over de voortgang;
9. Om te onderzoeken of onderwijsvouchers voor (ex-)werknemers in de bouw kunnen worden geïntroduceerd in Noord-Holland, hierover in gesprek te treden met sociale partners in de bouwsector en hierbij tevens te onderzoeken of een koppeling mogelijk is met de werkgelegenheid die gaat ontstaan door de komst van Microsoft;

En gaan over tot de orde van de dag.

Adnan Tekin

Attiya Gamri

Mark Versteeg